

Juan M. RIBERA LLOPIS. **Projecció i recepció hispanes de Caterina Albert i Paradís, Víctor Català, i de la seva obra.** Girona: Ajuntament de L'Escala, CCG Edicions, 2007, 342 p., 19,50 €.

Aquest llibre és producte de la III Beca d'Hivern Víctor Català de l'Ajuntament de l'Escala, que entre d'altres requisits comporta una estada de setanta-cinc dies a Sant Martí d'Empúries, a tocar de la Casa-Museu de l'escriptora escalenca. Mercès a la beca, Ribera ha tingut facilitats per accedir a l'Arxiu de Víctor Català, de caràcter privat, de manera que una primera virtut del seu llibre és, justament, la de posar a l'abast dels lectors un fons documental poc conegut.

Al primer capítol, «Els límits d'un encontre cultural i els seus protagonistes», hi apareix examinada una part important de l'epistolari de Víctor Català, que s'estén des de començaments del segle XX fins a les darreries dels anys seixanta, i que versa sobre les relacions literàries castellanocatalanes, concretament les de Caterina Albert. Són cartes en castellà, escrites per col·legues seus de professió i, sovint, respostes de l'escriptora, en castellà també, conservades en forma d'esborrany a l'Arxiu de l'Escala. Ribera mostra el que ell anomena una «atmosfera de catalanofília» (p. 24) tot repassant els posicionaments dels corresponsals envers l'ús del català com a llengua literària. Aquí, com a tot el llibre, es distingeixen clarament dues etapes: abans i després de la guerra civil

espanyola. Les cartes les signen, entre d'altres, Emilia Pardo Bazán, José Ignacio de Urbina, Maximiano García Venero, Felipe Cortines y Murube, els germans Aurelio i Matilde Ras, Manuel Aguilar, Blanca de los Ríos, Concha Espina, Halma Angélico i la mateixa Caterina Albert, Víctor Català.

D'aquest conjunt, destaquen especialment les cartes de les escriptores. Tot i que aquest tema de les relacions literàries de Caterina Albert amb d'altres dones escriptores ja ha estat estudiat per la professora Núria Nardi, segueixen tenint molt d'interès les cartes de Matilde Ras, Blanca de los Ríos i, sobretot, les de Concha Espina, que s'entestava en el fet que Víctor Català havia d'escriure en castellà per tal d'assolir, segons ella, «la cumbre del éxito en España y América» (p. 33). És interessant també la correspondència amb l'escriptor falangista Maximiano García Venero, que entre d'altres obres publicaria un important i polèmic llibre sobre la història política del feixisme espanyol, *Falange en la guerra de España*, i que durant la guerra s'havia destacat per la seva campanya contra Catalunya i la llengua catalana. Val a dir que en casos com aquest es troben a faltar els perfils biobibliogràfics dels corresponsals albertians, per molt que l'autor del llibre hagi advertit des del començament que «hem descartat fer respectives entrades informatives de cadascun dels interlocutors de Víctor

Català aquí presents» (p. 12). D'altra banda, són també notoris els documents aportats sobre la publicació de *Retablo* (1944), únic volum en castellà de l'autora.

El segon capítol, «Un diàleg epistolar entre lletraferits còmplices», continua l'examen de l'epistolari de Caterina Albert, ara focalitzat en l'intercanvi d'opinions sobre obres de l'escriptora o dels seus corresponents: «continuem amb aquesta primordial font documental –diu Ribera– per a resseguir les dreces del pensament i de les vivències de Víctor Català, tot resguardant-nos en la premissa d'atendre interlocutors d'expressió castellana o, en el seu cas, catalana que pregunten, opinen o proposen des d'altre territori que no pas el *vedat* victor-catalanesc o cap a l'horitzó que, d'aquí estant, hem conclòs que no es rebutja. El diàleg, per tant, resta obert a un important ventall d'assumptes creuats sobre el teló de fons de les relacions castellanocatalanes» (p. 71-72). A les signatures d'abans se n'hi afegeixen de noves, com M. Luz Morales, J. M. Camprodon i Domingo Brunet.

Els capítols tercer i quart del llibre no es basen, com els anteriors, en papers privats, sinó en publicacions. Hi apareix la producció en castellà de l'escriptora, les traduccions i la crítica en castellà de les seves obres. A més, s'adjunta, quan n'hi ha, documentació privada de l'Arxiu de l'Escala.

Al tercer capítol, «Traductors, traduccions, autotraduccions i relats originals en castellà», s'hi reuneixen les obres directament escrites en castellà i les traduccions castellanques, ordenades per data i catalogades bibliogràficament. S'ha de tenir present que el cas de Víctor Català fou excepcional: la primera traducció

castellana de *Solitud* va aparèixer l'any 1907, només dos anys després de la publicació, i aquell mateix 1907 havien aparegut les primeres traduccions castellanques de *Drames rurals* i *Ombrivoles*. Era una important ressonància literària que s'inscriu tant en el marc de les noves relacions establertes des del 1898 entre la literatura catalana i la literatura castellana, com en el de l'aparició de les primeres escriptores modernes. El llibre no planteja l'anàlisi crítica de les traduccions, sinó que presenta la llista de les traduccions castellanques, juntament amb el contingut dels pròlegs i de les notes que les acompanyen. Hi apareixen els traductors Àngel Guerra, Garriga, Domenge i Mir, Rafael Marquina, M. Luz Morales i Losada, entre d'altres. Ara bé, en els casos de les traduccions no signades sovint sembla arriscat identificar-les com a autotraduccions. Certament l'escriptora havia comunicat a Marquina la traducció al castellà d'un parell de contes seus, *Secretet* i *Enaiguament*, «girats a la bona de Déu per mi mateixa» (p. 52), però aquesta pràctica no es pot pas considerar com habitual de l'autora. En canvi, és cosa provada aleshores i ara la invisibilitat de la traducció, és a dir, la publicació de traduccions no signades. Víctor Català, d'altra banda, va explicitar que no creia en la traducció al castellà dels seus escrits («vertidos al castellano, no resultan; entre la primera y la segunda encarnaciones se produce una disonancia misteriosa»). *Actes III Jornades Víctor Català*. Girona: CCG 2006, p. 331), per la qual cosa trobava preferible, quan era el cas, escriure directament en castellà: la producció repertoriada palesa aquest vessant seu.

Al capítol quart, «Pàgines crítiques», hi apareix una relació de crítiques en

castellà d'obres de l'escriptora, en forma de ressenyes, articles i estudis específics. Moltes d'aquestes publicacions són avui força desconegudes, per la qual cosa tenen un especial valor documental. En conjunt, doncs, Ribera mostra, amb fonts documentals sovint de primera mà, la intensa activitat professional de Caterina Albert, Víctor Català, i els seus contactes literaris i intel·lectuals amb personatges de les lletres castellanques, abans i després de la guerra civil espanyola. A més del seu interès intrínsec, aquest llibre, de marcada vocació acadèmica, és una porta oberta per a futurs estudis i recerques.

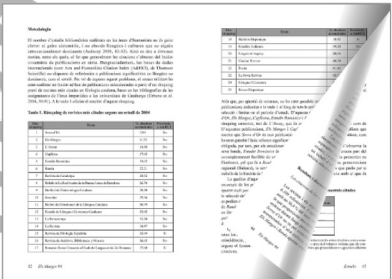
Empar Hurtado
Universitat Pompeu Fabra

Ara Els Marges en format digital

Els Marges
 NÚM. 66 - TARDOR DE 2008

Saber poesia i saber la meua poesia
 Montserrat Aleixà, Lluís Calvo
 Un noi a l'Alger
 Joan Daniel Borrero
 La intel·ligència catalana reconstruïda el cinema mai
 Teresa Vilanova
 Un aprenentatge bibliotecari a la recerca en Història catalana
 Jordi Fontana, Lluís Serrano, Conxita Vilanova
 Hèctor Bergues en els articles de J. V. Forns
 Pere Günter, Eugènia
 La nit que escriu
 Joan Vinyes Guàrdia
 El amor de Jove, de Pere Calders
 Jordi Cerdanera
 Una hora d'ocells, un poema sense flama
 Jordi Font

Índex	
Artista	Pàg.
1. Aleixà, Montserrat	1-10
2. Borrero, Joan Daniel	11-18
3. Calvo, Lluís	19-28
4. Cerdanera, Jordi	29-38
5. Fontana, Jordi	39-48
6. Günter, Pere	49-58
7. Guàrdia, Joan Vinyes	59-68
8. Vilanova, Teresa	69-78
9. Vilanova, Conxita	79-88
10. Vilanova, Lluís Serrano	89-98
11. Vilanova, Jordi Fontana	99-108
12. Vilanova, Jordi Fontana	109-118
13. Vilanova, Jordi Fontana	119-128
14. Vilanova, Jordi Fontana	129-138
15. Vilanova, Jordi Fontana	139-148
16. Vilanova, Jordi Fontana	149-158
17. Vilanova, Jordi Fontana	159-168
18. Vilanova, Jordi Fontana	169-178
19. Vilanova, Jordi Fontana	179-188
20. Vilanova, Jordi Fontana	189-198
21. Vilanova, Jordi Fontana	199-208
22. Vilanova, Jordi Fontana	209-218
23. Vilanova, Jordi Fontana	219-228
24. Vilanova, Jordi Fontana	229-238
25. Vilanova, Jordi Fontana	239-248
26. Vilanova, Jordi Fontana	249-258
27. Vilanova, Jordi Fontana	259-268
28. Vilanova, Jordi Fontana	269-278
29. Vilanova, Jordi Fontana	279-288
30. Vilanova, Jordi Fontana	289-298
31. Vilanova, Jordi Fontana	299-308
32. Vilanova, Jordi Fontana	309-318
33. Vilanova, Jordi Fontana	319-328
34. Vilanova, Jordi Fontana	329-338
35. Vilanova, Jordi Fontana	339-348
36. Vilanova, Jordi Fontana	349-358
37. Vilanova, Jordi Fontana	359-368
38. Vilanova, Jordi Fontana	369-378
39. Vilanova, Jordi Fontana	379-388
40. Vilanova, Jordi Fontana	389-398
41. Vilanova, Jordi Fontana	399-408
42. Vilanova, Jordi Fontana	409-418
43. Vilanova, Jordi Fontana	419-428
44. Vilanova, Jordi Fontana	429-438
45. Vilanova, Jordi Fontana	439-448
46. Vilanova, Jordi Fontana	449-458
47. Vilanova, Jordi Fontana	459-468
48. Vilanova, Jordi Fontana	469-478
49. Vilanova, Jordi Fontana	479-488
50. Vilanova, Jordi Fontana	489-498
51. Vilanova, Jordi Fontana	499-508
52. Vilanova, Jordi Fontana	509-518
53. Vilanova, Jordi Fontana	519-528
54. Vilanova, Jordi Fontana	529-538
55. Vilanova, Jordi Fontana	539-548
56. Vilanova, Jordi Fontana	549-558
57. Vilanova, Jordi Fontana	559-568
58. Vilanova, Jordi Fontana	569-578
59. Vilanova, Jordi Fontana	579-588
60. Vilanova, Jordi Fontana	589-598
61. Vilanova, Jordi Fontana	599-608
62. Vilanova, Jordi Fontana	609-618
63. Vilanova, Jordi Fontana	619-628
64. Vilanova, Jordi Fontana	629-638
65. Vilanova, Jordi Fontana	639-648
66. Vilanova, Jordi Fontana	649-658
67. Vilanova, Jordi Fontana	659-668
68. Vilanova, Jordi Fontana	669-678
69. Vilanova, Jordi Fontana	679-688
70. Vilanova, Jordi Fontana	689-698
71. Vilanova, Jordi Fontana	699-708
72. Vilanova, Jordi Fontana	709-718
73. Vilanova, Jordi Fontana	719-728
74. Vilanova, Jordi Fontana	729-738
75. Vilanova, Jordi Fontana	739-748
76. Vilanova, Jordi Fontana	749-758
77. Vilanova, Jordi Fontana	759-768
78. Vilanova, Jordi Fontana	769-778
79. Vilanova, Jordi Fontana	779-788
80. Vilanova, Jordi Fontana	789-798
81. Vilanova, Jordi Fontana	799-808
82. Vilanova, Jordi Fontana	809-818
83. Vilanova, Jordi Fontana	819-828
84. Vilanova, Jordi Fontana	829-838
85. Vilanova, Jordi Fontana	839-848
86. Vilanova, Jordi Fontana	849-858
87. Vilanova, Jordi Fontana	859-868
88. Vilanova, Jordi Fontana	869-878
89. Vilanova, Jordi Fontana	879-888
90. Vilanova, Jordi Fontana	889-898
91. Vilanova, Jordi Fontana	899-908
92. Vilanova, Jordi Fontana	909-918
93. Vilanova, Jordi Fontana	919-928
94. Vilanova, Jordi Fontana	929-938
95. Vilanova, Jordi Fontana	939-948
96. Vilanova, Jordi Fontana	949-958
97. Vilanova, Jordi Fontana	959-968
98. Vilanova, Jordi Fontana	969-978
99. Vilanova, Jordi Fontana	979-988
100. Vilanova, Jordi Fontana	989-998

**Per rebre-la de forma còmoda i ràpida
 al teu ordinador**

www.quiosc.cat (tres números per 20 €)